

5769

*Tora is de ziel in het lichaam van de joodse gemeenschap;
eenieder die kennis wil nemen van Tora is welkom met ons te leren.*

Sjabbat 5 september 2009 / 16 elloel 5769

Sidra Ki tavo, Devariem [Deuteronomium] 26:1-29:8

(Tanach blz. 401-410)

Haftara: Jesjaja 60:1-22

(Tanach blz. 902-904)

Vertaling: Rachel Reedijk

Voor het origineel zie

[www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5768/Ki Tavo](http://www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5768/Ki_Tavo)

KI TAVO

In sidra Ki Tavo lezen we over de opdracht om bij binnenkomst van het Land het eerste van alle vruchten te offeren. Er wordt opdracht gegeven om tienden te offeren (om te geven aan de Leviet) en om twaalf grote stenen rechtop te zetten op de berg Eval en daarop alle woorden “van deze tora” (niet bedoeld wordt het geheel van wat wij Tora noemen, alleen “de volgende voorschriften”) te schrijven. De sidra wordt afgesloten met de “Tochacha”, “de Waarschuwing”, een beschrijving van verschillende zegeningen en vervloekingen die zullen resulteren van het gedrag van het volk.

Ki tavo – Joyce Klein

Joyce Klein is toneelschrijver, directeur, verhalenverteller en leraar. Zij werkte meer dan dertig jaar in de theaterwereld en het Joodse onderwijs. Haar toneelstukken zijn uitgebracht in de Verenigde Staten, Israël en de voormalige Sovjet Unie. Achttien jaar terug ging Joyce op alija en zij woont en werkt nu in Jeruzalem.

Een aantal jaren geleden, in dit jaargetijde vóór Rosj Hasjana, reisde ik naar Bali. Het was een magische reis naar een prachtige plek. Samen met een vriendin ben ik het eiland rondgereisd en heb ik een paar dagen doorgebracht in Ubud, een kunstenaarsdorp in de heuvels.

Religie is op Bali verweven met alle aspecten van het leven, van kleurige ceremoniële processies door drukke straten tot gestileerde dansvoorstellingen waarbij legenden over goden en voorouders worden doorgegeven. Iedere namiddag in Ubud waren we getuige van zo'n

intrigerend ritueel. Om vier uur 's middags stopt iedere Balinees – de eigenaar van ons hotel, winkeliers op de markt, artiesten in hun stalletjes – met zijn bezigheden, ongeacht welke, om een simpele mand van bananenbladeren te vlechten, die te vullen met bloemen, kruiden en vruchten en neer te zetten bij de deuropening van zijn of haar woning of bedrijf. Deze manden waren offers aan de god van de voorspoed. Zij worden met zorg gemaakt en mooi opgemaakt, vol overgave, iedere dag opnieuw.

Ook al zijn dergelijke praktijken mij vreemd en in mijn visie heidens, ik had grote bewondering voor de diepe intentie waarmee het gedaan wordt en het spirituele karakter ervan. Het zette mij aan het nadenken: over de betekenisvolle wijze waarop de Balinese bevolking door deze dagelijkse rituele verplichting via hun handen uitdrukking geven aan hun religieuze gevoelens. David Moss, een bekend kunstenaar en geleerde, vertelde mij dat hij pas na zijn bezoek aan Bali iets begon te begrijpen van de immense kracht die moet zijn uitgegaan van die combinatie van ritueel, schoonheid en devotie van de rituelen in de vroegere Tempel.

In de sidra van deze week nadert Mosjee het einde van zijn laatste lessen aan het volk Israël. Hij wil nog van alles vertellen over beloning en straf, bedreiging en belofte, oorzaak en gevolg. Maar hij begint met een zeer gedetailleerde beschrijving van een serie rituele praktijken, die het volk geacht wordt te voltrekken als zij zich eenmaal in het land gevestigd hebben: het brengen van de eerste vruchten, het verdelen van de tienden, een serie handelingen die men moet verrichten tijdens het oversteken van de Jordaan – het beschrijven van stenen zuilen, het bouwen van een altaar met onbewerkte steen, het brengen van offers, het in contrapunt reciteren van de zegeningen en de vervloekingen voor mitswot en zonden.

De Benee Jisraël zijn dan al hun complexe relatie aangegaan met het abstracte karakter van het monotheïsme. Zij leven in een wereld met overheersende heidense voorstellingen en praktijken en staan op het punt om een heidens land in bezit te nemen. Zij zijn niet altijd geslaagd in hun strijd om die relatie in stand te houden (zuiver monotheïstisch te blijven), en er stonden hen nog meer uitdagingen te wachten. Deze transformatie (van meergodendom) naar het aanvaarden van het monotheïsme en de veranderingen van leefwijze en Godsvertrouwen die daarbij horen, zal een lange en wankelende zoektocht worden en zij zullen daar alle hulp bij nodig hebben die ze kunnen krijgen.

Mosjee, die leraar in hart en ziel (met een goddelijke mentor) kent zijn volk goed. Net als alle andere menselijke wezens zoeken zij naar ervaringen en ideeën die een antwoord kunnen bieden op vragen over zingeving. De ene mens leert als doener, de ander door te luisteren, maar zij kunnen allemaal terugvallen op een rijk repertoire aan voorschriften en tradities in dit proces van zelfverwerkelijking als een nieuwe natie met een eigen land.

Het Jodendom was en is een religie van zowel woorden als daden. Ook al zijn wij het Volk van het Boek – wij zijn tegelijkertijd het volk van de loelav en het tsedakabusje. De Tora biedt ons een heel scala aan mogelijkheden om fysiek en mentaal tot uitdrukking te brengen dat wij deel uitmaken van het Joodse volk

Een andere invalshoek –Laura Gorney

Ki Tavo begint met een serie opdrachten, die tot doel hebben een hechte maatschappelijke

structuur te creëren, het zet de zegeningen uiteen die het volk ten deel zullen vallen als zij zich aan de wetten houden, en er volgt een verontrustende litanie van vervloekingen in het geval zij daarin zullen falen.

We zouden deze tekst eenvoudig kunnen interpreteren als een klassiek verhaal over “wortel en stok” (beloning en straf), een primitieve religieuze “preek”, ware het niet dat de volgende zin een verklaring biedt: “Omdat je de Eeuwige, je God, niet met vreugde en met heel je hart gediend hebt toen je baadde in overvloed.”

Dat wil zeggen dat de vervloekingen niet het gevolg zijn van het niet naleven van wetten en voorschriften, maar van het gebrek aan vreugde en toewijding in het volgen van de mitswot gedurende betere tijden.

De implicatie hiervan is dat in welvarende samenlevingen individuen het buitengewoon moeilijk kunnen vinden om zich verantwoordelijk te voelen en om iets te betekenen voor de samenleving als geheel. Ki Tavo leert dat gebrek aan persoonlijke betrokkenheid uiteindelijk kan resulteren in het ineensinken van gemeenschappen en samenlevingen. Nu wij ons voorbereiden op Rosj Hasjana en Jom Kipoer wil Ki Tavo ons wakker schudden en ons herinneren aan de gevaren van zelfgenoegzaamheid en ons wijzen op het belang van eigen initiatief.
